

Objectiu: la Lluna

Més enllà de les quatre parets del confinament, març ens ha apropat a la primavera, l'estació que comença amb l'equinocci de primavera i acaba amb el solstici d'estiu.

I la Lluna, aliena a tot el rebombori en què estem immersos, continua impertèrrita les seves fases. Hi ha molta terminologia relacionada amb la Lluna. En aquesta nota de llengua us oferim alguns termes que hi fan referència.

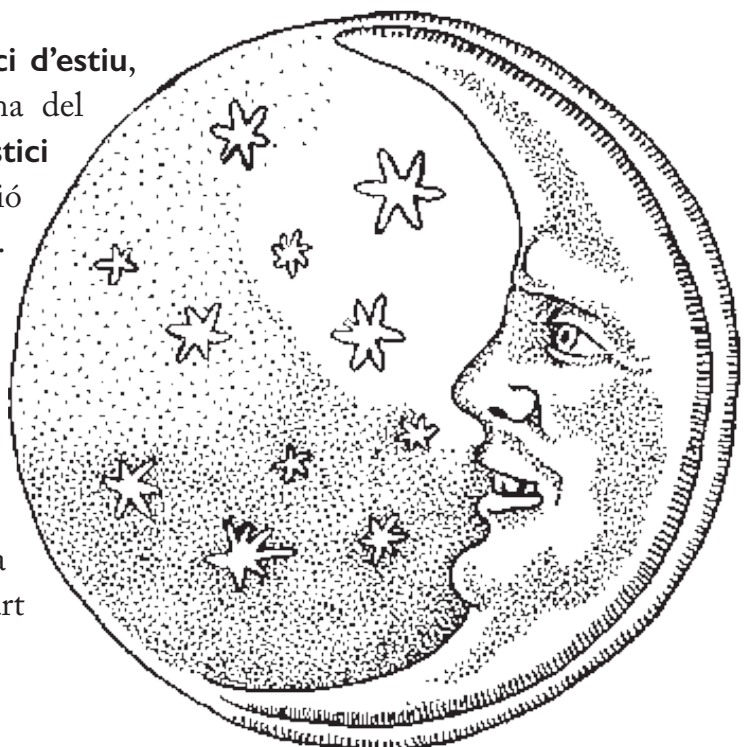
////////////////////////////////////

L'**equinocci** (de primavera i de tardor) és cadascun dels dos moments de l'any en què el Sol passa l'equador celeste i durant els quals la nit i el dia tenen la mateixa durada a tot el món, llevat dels pols. La paraula **equinocci** ve del llatí *aequinocetium* i significa 'igualació amb la nit'. En canvi, en els **solsticis** es dona la màxima diferència de duració entre el dia i la nit. El mot prové del llatí *solstitium*, de *sol* i *status*, participi de *stare* 'estar dret; aguantar-se'.

Si per al Sol tenim *solsticis*, per a la Lluna tenim **lunisticis**, és a dir, posicions extremes cap al nord o cap al sud de l'esfera celeste, i per això el mot *lunistici* s'ha creat per analogia amb *solstici* a partir del mot llatí que fa referència a la Lluna, *lun(a)*.

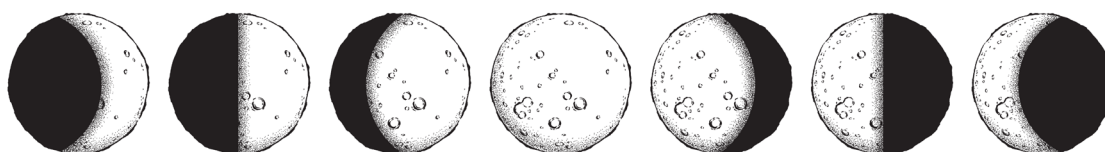
Hi ha dos solsticis cada any: el **solstici d'estiu**, que correspon a la declinació màxima del Sol i tenim el dia més llarg, i el **solstici d'hivern**, que correspon a la declinació mínima del Sol i tenim el dia més curt. De lunisticis, en canvi, n'hi ha dos cada 27,2 dies, que és el que dura cada cicle lunar.

Les **fases de la Lluna** (que és l'aspecte de la Lluna des de la Terra) són la lluna plena o *pleniluni*, la lluna nova o *noviluni*, el quart creixent i el quart minvant o lluna vella.

El terme **superlluna** s'utilitza dins de l'àmbit de l'astronomia per a designar una lluna plena o nova que coincideix amb una distància mínima amb la Terra. L'**interluni** és el temps de la conjunció de la Lluna i el Sol durant el qual la Lluna és invisible.

La creença popular que la Lluna és mentidera permet saber en quina fase es troba (creixent o minvant), perquè dibuixa una **D** quan **creix** i una **C** quan **decreix** (o minva).

La **cara visible** de la Lluna és l'hemisferi de la Lluna que està permanentment orientat cap a la Terra, i l'hemisferi oposat és la **cara oculta** de la Lluna. Això passa perquè els moviments de **rotació** i **translació** de la Lluna tenen la mateixa durada.

Un **eclipsi** és l'ocultació total o parcial d'un astre per la interposició d'un altre astre entre ell i l'observador, o pel pas d'aquell per l'ombra projectada per un altre astre. Un eclipsi de lluna s'esdevé quan la Lluna entra en el con d'ombra de la Terra, totalment (**eclipsi total**, l'ombra de la Terra oculta tot el disc solar) o parcialment (**eclipsi parcial**, l'ombra de la Terra n'oculta només una part).

La Terra i la Lluna tenen una influència recíproca; això es nota en les **marees**, que són els moviments alternatius d'ascens i de descens del nivell de les aigües de l'oceà, deguts a les atraccions combinades de la Lluna i del Sol. Quan aquest nivell és màxim s'anomena **marea alta** o **plenamar**, i quan aquest nivell és mínim s'anomena **marea baixa** o **baixamar**.

Alguns derivats del mot *lluna*

allunar ('aterrar a la Lluna'), *allunament* o *allunatge* ('acció d'aterrar a la Lluna'), *llunada* ('peix amb una forma que recorda la Lluna'), *llunari* ('calendari on estan indicats els dies de les distintes fases lunars'), *llunària* ('falguera amb unes fulles en forma de mitja lluna'), *llunàtic* ('d'humor variable').

Alguns refranys amb el mot *lluna*

Béns de fortuna muden com la lluna (les circumstàncies de la vida van variant)

Demandar la lluna (voler l'impossible)

Estar a la lluna de València (estar molt distret)

Estar de mala o bona lluna (estar de mal humor o de bon humor)

Fer veure la lluna en un cove (voler fer veure coses increïbles)

Prometre la lluna (prometre moltes coses, més de les que es poden complir)

Venir de la lluna (ignorar el que els altres saben)

Lluna o lluna?

Els noms de planetes, astres i altres cossos celestes s'escriuen amb majúscula inicial quan s'utilitzen en contextos que són d'astronomia, que els usem com a nom propi, i amb minúscules quan s'utilitzen en sentit genèric i en expressions i en frases fetes.

L'arribada de l'home a la Lluna

La distància de la Terra a la Lluna

El Sol

L'Ossa Menor

Avui hi ha eclipsi de lluna

La lluna plena

Tenim una foto de la superlluna

Se m'han trencat les ulleres de sol